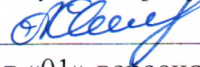

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва і права

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри

 Алла СВИТЛИЧНА

(протокол «01» вересня 2025 р. №1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(вибіркова навчальна дисципліна)

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма «Право»

спеціальність D8 Право

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

рівень вищої освіти другий (магістерський)

Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава
2025-2026 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Право спеціальності D8 Право.

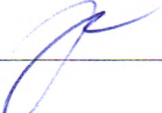
Мова викладання: державна

Розробник: професор кафедри підприємництва і права, д.ю.н., професор
«01» вересня 2025 року

Сергій ГЛАДКИЙ

Схвалено на засіданні кафедри підприємництва і права протокол
від «03» вересня 2024 року № 1

Погоджено гарантом освітньої програми «Право»
«01» вересня 2025 року

Олександр КАЛЬЯН

Схвалено Радою з якості вищої освіти спеціальності «Право»
протокол від «01» вересня 2025 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності «Право»

Олександр КАЛЬЯН

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти D8PP_мд_2025	Заочна форма здобуття освіти D8PP_мз_2025
Загальна кількість годин	120	120
Кількість кредитів	4	4
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	вибіркова	вибіркова
Рік навчання (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекції (годин)	16	8
Практичні (годин)	24	6
Самостійна робота (годин)	80	106
в т.ч. індивідуальні завдання	-	-
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Розширити та поглибити знання здобувачів вищої освіти щодо теоретичних засад, методології, технологій та організації наукових досліджень, а також розвинути уміння та навички науково-дослідної роботи, які мають реалізуватися ними при підготовці навчальних і наукових робіт.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна вивчається на першому році навчання другого (магістерського) освітнього рівня і не потребує обов'язкового попереднього вивчення освітніх компонентів.

4. Компетентності:

Загальні:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові:

- СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
- СК 9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
- СК 13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

5. Результати навчання:

- РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.
- РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.
- РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.	<p>Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.</p> <p>Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з галузі права з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.</p>
РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.	<p>Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.</p> <p>Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються.</p>
РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	<p>Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.</p> <p>Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються.</p> <p>Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з галузі права з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.</p>
РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.	<p>Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.</p> <p>Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з галузі права з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.</p>

6. Методи навчання і викладання:

словесні методи: лекція, бесіда;

наочні методи: ілюстрування;

практичні методи: практичні роботи, робота з навчально-методичними джерелами;

методи самостійної роботи вдома: завдання самостійної роботи;

робота під керівництвом викладача: виконання практичних завдань;

методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу; метод використання життєвого досвіду; метод діалогічного обговорення проблемної ситуації;

інтерактивні методи: навчальні дискусії.

7. Програма навчальної дисципліни:

Розділ I. Методологія наукових досліджень

Тема 1. Наукове дослідження як форма розвитку науки і технологія застосування методологічних засобів

Поняття та основні функції науки. Об'єкт і предмет науки. Класифікація наук.

Наукове дослідження як основна форма розвитку науки. Класифікація наукових досліджень. Ефективність наукових досліджень.

Методологія науки як основа наукового дослідження, її поняття та структура. Функції методології науки. Наукові методи та методи практичної діяльності. Класифікація методів науки.

Предметна та цільова обумовленість методів науки. Проблема належності, допустимості, істинності, доцільності при виборі методу дослідження.

Наукові поняття та категорії як знаряддя наукового мислення.

Тема 2. Парадигмальні засади наукових досліджень

Наукове дослідження як процес наукового мислення та фіксації його результатів. Плюралістичність світоглядних засад наукового мислення.

Поняття типу (стилю) наукового мислення, наукової парадигми та наукової картини світу, їх взаємообумовленість. Типологія стилів наукового мислення (класичний, некласичний, постнекласичний стилі). Парадигми і наукові революції. Міжпарадигмальний діалог.

Філософсько-світоглядні підходи в наукових дослідженнях (матеріалістичний та ідеалістичний; діалектичний та метафізичний; визнання чи заперечення об'єктивних соціальних закономірностей та можливості їх пізнання й ін.).

Тема 3. Саморефлексія як методологічний принцип сучасного наукового пізнання

Поняття суб'єкта наукового пізнання. Парадигмальні відмінності в розумінні взаємозв'язку і взаємодії суб'єкта та об'єкта наукового пізнання. Суб'єкт наукового пізнання з погляду некласичної парадигми.

Здатність до саморефлексії (самопізнання) як фахова компетенція сучасного науковця. Самосвідомість науковця, її роль у процесі самопізнання та наукового пізнання.

Саморефлексивна установка свідомості та способи її реалізації у процесі пізнання.

Тема 4. Методологічні підходи у наукових дослідженнях

Поняття наукового підходу. Співвідношення наукового підходу та наукового методу. Методологічні принципи.

Загальна характеристика системи науково-методологічних підходів. Історичний підхід. Логічний підхід. Герменевтичний підхід. Порівняльний підхід. Ціннісний (аксіологічний) підхід. Системний підхід. Синергетичний підхід. Поведінковий (біхевіористський) підхід. Гуманістичний підхід. Кібернетичний підхід. Структурний підхід. Функціональний підхід. Системно-функціональний підхід. Інституціональний підхід. Інтересуб'єктивістський підхід. Комплексний підхід.

Тема 5. Методи наукових досліджень

Поняття та загальна характеристика загальнонаукових методів. Методи теоретичних та емпіричних досліджень. Формально-логічні процедури (аналіз, синтез, індукція, дедукція та ін.). Системний метод. Структурний метод. Функціональний метод. Порівняльний метод.

Наукові методи пізнання, що застосовуються суміжними науками або групами наук. Історичний метод. Психологічний метод. Метод конкретно-соціологічного дослідження.

Інституціональний метод. Математичні та статистичні методи. Кібернетичний та інші методи технічних наук.

Поняття та загальна характеристика спеціальних методів наукового пізнання.

Розділ II. Організація наукових досліджень

Тема 6. Організаційні засади наукових досліджень

Організаційні засади наукової діяльності в Україні. Поняття про науковий напрям і наукову школу.

Склад та підготовка наукових кадрів в Україні. Наукові ступені та вчені звання в Україні: сутність, значення, порядок присудження. Статус науковця.

Організація наукових досліджень у вищому навчальному закладі. Університет як суб'єкт наукової діяльності.

Мета і завдання науково-дослідної роботи студентів. Роль науково-дослідної роботи у процесі підготовки фахівця. Види та форми науково-дослідної роботи студентів. Участь у діяльності наукового студентського гуртка.

Міжнародне співробітництво в науково-дослідній сфері. Чинні міжнародні програми, які діють в Україні. Організація наукових грантів та проектів обміну науковим досвідом між українськими та зарубіжними вченими. Стажування за кордоном. Партнерські відносини споріднених університетів Європи й України.

Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Поняття та види інформаційного забезпечення наукових досліджень. Роль і функції наукової інформації.

Система джерел наукової інформації: бібліотечні фонди, архівні фонди. Друковані джерела: книги, журнали, збірки матеріалів тощо. Електронні ресурси, пошукові системи мережі Інтернет.

Специфіка джерел правової інформації. Нормативно-правові документи. Матеріали юридичної практики. Правова статистика.

Організація роботи з науково-теоретичними та емпіричними джерелами. Пошук, відбір та опрацювання джерельної бази дослідження.

Основні правила посилання і цитування. Оформлення списку використаних джерел і літератури (вимоги ДСТУ).

Тема 8. Наукове дослідження як процес, його логіка та етапи проведення

Процес наукового дослідження, його характеристики та етапи проведення.

Категоріально-понятійний апарат наукового дослідження.

Тема наукового дослідження: критерії вибору, порядок конкретизації. Науковий напрямок. Наукове питання.

Поняття наукової проблеми. Види наукових проблем. Постановка і уточнення наукової проблеми. Проблемна ситуація. Наукова проблема і наукова теорія.

Поняття наукової гіпотези. Види наукових гіпотез. Етапи розробки наукової гіпотези. Постановка і формулювання наукової гіпотези. Способи підтвердження наукової гіпотези (теоретичні та експериментальні дослідження). Наукове обґрунтування та наукові пояснення. Наукова гіпотеза і наукова теорія.

Тема 9. Оформлення та апробація результатів наукового дослідження

Науковий стиль мовлення. Наукова українська мова. Виразність і мова тексту наукової праці.

Поняття наукової термінології. Правильність застосування наукової термінології.

Форми наукових праць: тези доповідей, наукові статті, монографії, дисертації. Система фахової періодики для публікації результатів дослідження. Наукові семінари, конференції, конгреси. Спеціалізована комунікація через Інтернет.

Дискусія як форма апробації наукового дослідження. Порядок ведення наукової дискусії.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма D8ПР_мд_2025			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Наукове дослідження як форма розвитку науки і технологія застосування методологічних засобів	13	2	2	9
Тема 2. Парадигмальні засади наукових досліджень	15	2	4	9
Тема 3. Саморефлексія як методологічний принцип сучасного наукового пізнання	13	2	2	9
Тема 4. Методологічні підходи у наукових дослідженнях	13	2	2	9
Тема 5. Методи наукових досліджень	15	2	4	9
Тема 6. Організаційні засади наукових досліджень	13	2	2	9
Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	11	-	2	9
Тема 8. Наукове дослідження як процес, його логіка та етапи проведення	13	2	2	9
Тема 9. Оформлення та апробація результатів наукового дослідження	14	2	4	8
Усього годин	120	16	24	80

Назви тем	Кількість годин			
	заочна форма D8ПР_мз_2025			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Наукове дослідження як форма розвитку науки і технологія застосування методологічних засобів	14	2	-	12
Тема 2. Парадигмальні засади наукових досліджень	14	2	-	12
Тема 3. Саморефлексія як методологічний принцип сучасного наукового пізнання	12	-	-	12
Тема 4. Методологічні підходи у наукових дослідженнях	14	-	2	12
Тема 5. Методи наукових досліджень	15	2	2	11
Тема 6. Організаційні засади наукових досліджень	12	-	-	12
Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	14	-	2	12
Тема 8. Наукове дослідження як процес, його логіка та етапи проведення	15	2	-	13
Тема 9. Оформлення та апробація результатів наукового дослідження	10	-	-	10
Усього годин	120	8	6	106

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість годин
		денна форма D8PP_мд_2025	заочна форма D8PP_мз_2025
1	Тема 1. Наукове дослідження як форма розвитку науки і технологія застосування методологічних засобів	2	-
2	Тема 2. Парадигмальні засади наукових досліджень	4	-
3	Тема 3. Саморефлексія як методологічний принцип сучасного наукового пізнання	2	-
4	Тема 4. Методологічні підходи у наукових дослідженнях	2	2
5	Тема 5. Методи наукових досліджень	4	2
6	Тема 6. Організаційні засади наукових досліджень	2	-
7	Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	2	2
8	Тема 8. Наукове дослідження як процес, його логіка та етапи проведення	2	-
9	Тема 9. Оформлення та апробація результатів наукового дослідження	4	-
	Разом	24	6

9. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість годин
		денна форма D8PP_мд_2025	заочна форма D8PP_мз_2025
1	Тема 1. Наукове дослідження як форма розвитку науки і технологія застосування методологічних засобів	9	12
2	Тема 2. Парадигмальні засади наукових досліджень	9	12
3	Тема 3. Саморефлексія як методологічний принцип сучасного наукового пізнання	9	12
4	Тема 4. Методологічні підходи у наукових дослідженнях	9	12
5	Тема 5. Методи наукових досліджень	9	11
6	Тема 6. Організаційні засади наукових досліджень	9	12
7	Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	9	12
8	Тема 8. Наукове дослідження як процес, його логіка та етапи проведення	9	13
9	Тема 9. Оформлення та апробація результатів наукового дослідження	8	10
	Разом	80	106

10. Індивідуальні завдання

Не передбачені.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.	Поточний контроль: перевірка результатів конспектування; опитування/бесіда/дискусія; виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язання тестів Семестровий контроль: залік
РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.	Поточний контроль: перевірка результатів конспектування; опитування/бесіда/дискусія; виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язання тестів Семестровий контроль: залік
РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	Поточний контроль: перевірка результатів конспектування; опитування/бесіда/дискусія; виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язання тестів Семестровий контроль: залік
РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.	Поточний контроль: перевірка результатів конспектування; опитування/бесіда/дискусія; виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язання тестів Семестровий контроль: залік

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни денна форма здобуття освіти

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом по темі
	Ведення конспекту	Опитування і виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійно ї роботи	Виконан- ня тестів	
Тема 1. Наукове дослідження як форма розвитку науки і технологія застосування методологічних засобів	1	5	2	28	8
Тема 2. Парадигмальні засади наукових досліджень	1	5	2		8
Тема 3. Саморефлексія як методологічний принцип сучасного наукового пізнання	1	5	2		8
Тема 4. Методологічні підходи у наукових	1	5	2		8

дослідженнях					
Тема 5. Методи наукових досліджень	1	5	2		8
Тема 6. Організаційні засади наукових досліджень	1	5	2		8
Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	1	5	2		8
Тема 8. Наукове дослідження як процес, його логіка та етапи проведення	1	5	2		8
Тема 9. Оформлення та апробація результатів наукового дослідження	1	5	2		36
Всього	9	45	18	28	100

заочна форма здобуття освіти

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом по темі
	Ведення конспекту	Опитування і виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійно і роботи	Виконання ауд.контр. роботи	
Тема 1. Наукове дослідження як форма розвитку науки і технологія застосування методологічних засобів	1	-	4	40	5
Тема 2. Парадигмальні засади наукових досліджень	1	-	4		5
Тема 3. Саморефлексія як методологічний принцип сучасного наукового пізнання	1	-	4		5
Тема 4. Методологічні підходи у наукових дослідженнях	1	5	4		10
Тема 5. Методи наукових досліджень	1	5	4		10
Тема 6. Організаційні засади наукових досліджень	1	-	4		5
Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	1	5	4		10
Тема 8. Наукове дослідження як процес, його логіка та етапи проведення	1	-	4		5
Тема 9. Оформлення та апробація результатів наукового дослідження	1	-	4		45
Всього	9	15	36	40	100

1. Ведення конспекту (0-1 бал)

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
1	Демонструє достатній рівень засвоєння програмного змісту теми навчальної дисципліни (повне відображення в конспекті основних положень теми і наявність ознак їх аналітичного опрацювання – виділення ключових понять, створення опорних схем тощо).
0	Демонструє недостатній рівень засвоєння програмного змісту теми навчальної дисципліни (неповне відображення в конспекті ключових положень теми і відсутність ознак їх аналітичного опрацювання).

2. Опитування і виконання завдань на практичних/семінарських заняттях (0-5 балів)

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Демонструє найвищий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання. Вільно та вичерпно відповідає на поставлене запитання, оперує відомостями з додаткової літератури.
4	Демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання. Вільно і точно відповідає на поставлене запитання.
3	Демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання. Потребує навідних питань задля того, щоб сформулювати основну відповідь. Відповідь містить помилки та/або дуже лаконічна.
2	Демонструє низький рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання. Має значні труднощі з відповіддю, допускає багато помилок або грубі помилки.
1	Демонструє найнижчий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання. Відповіді переважно помилкові.
0	Неможливо встановити рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання, адже відповідь відсутня

3. Виконання завдань самостійної роботи
денна форма здобуття освіти (0-2 бала)

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	На високому рівні – здобувач демонструє знання і розуміння змісту завдання самостійної роботи (глибоке розуміння сутності матеріалу, логічність його викладу, аргументоване обґрунтування тверджень, повне розкриття змісту теоретичних питань).
1	На достатньому рівні – здобувач демонструє належні знання і розуміння основних положень завдання самостійної роботи (розуміння сутності матеріалу, логічність його викладу, аргументоване обґрунтування тверджень, розкриття змісту ключових теоретичних питань).
0	На недостатньому рівні – здобувач демонструє відсутність знання і розуміння основних положень завдання самостійної роботи, припускається численних або грубих помилок.

заочна форма здобуття освіти (0-4 бала)

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
3-4	На високому рівні – здобувач демонструє знання і розуміння змісту завдання самостійної роботи (глибоке розуміння сутності матеріалу, логічність його викладу, аргументоване обґрунтування тверджень, повне розкриття змісту теоретичних питань).
1-2	На достатньому рівні – здобувач демонструє належні знання і розуміння основних положень завдання самостійної роботи (розуміння сутності матеріалу, логічність його викладу, аргументоване обґрунтування тверджень, розкриття змісту ключових теоретичних питань).
0	На недостатньому рівні – здобувач демонструє відсутність знання і розуміння основних положень завдання самостійної роботи, припускається численних або грубих помилок.

4. Розв'язання тестів, денна форма здобуття освіти (0-28 балів)

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
23-28	Демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
15-22	Демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання

7-14	Демонструє низький рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
0-6	Неможливо встановити рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання

*5. Виконання аудиторної контрольної роботи, заочна форма здобуття освіти
(0-40 балів)*

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
31-40	Демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
20-30	Демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
9-19	Демонструє низький рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
0-8	Неможливо встановити рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання

6. Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – *залік*.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене при вивченні навчальної дисципліни (за потреби)

Засоби навчання: інформаційний супровід із використанням платформи Moodle; комп'ютер (ноутбук) – 1 шт.; пристрій мультимедійний (проектор) – 1 шт.; проекційний екран – 1 шт.; презентації.

Перелік обладнання, необхідного для вивчення навчальної дисципліни, забезпечує кафедра підприємництва і права.

13. Політика навчальної дисципліни

13.1. Щодо термінів виконання та перескладання: практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це директорат навчально-наукового інституту, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Директор навчально-наукового інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.

13.2. Щодо академічної доброчесності: здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному

аграрному університеті, Порядку перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у Полтавському державному аграрному університеті.

13.3. Щодо відвідування занять: навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.

13.4. Щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти: на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані. Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

13.5. Щодо оскарження результатів оцінювання: після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора інституту. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

14. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19/page>
3. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25 червня 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 33. Ст. 345.
5. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11 липня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 48. Ст. 253.
6. Про Академію правових наук України: Указ Президента України від 23 липня 1993 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
7. Положення про Міністерство освіти і науки України: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630 // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-п>

8. Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-p>
9. Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 17 жовтня 2012 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1851-12>

Основні :

10. Борисенко В.Д., Устенко С.А. Організація наукових досліджень в Україні : навч. посіб. ; Миколаїв. нац. ун-т ім. В.О. Сухомлинського. Миколаїв : МНУ, 2016. 258 с.
11. Вдовичин І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / Укоопспілка, Львів. комерц. акад. ; [уклад. Ігор Вдовичин]. Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. 247 с.
12. Галушка З.І. Методологія та методика наукового дослідження : навч.-метод. посіб. Чернівці. 2023. 220 с.
13. Дайновський Ю.А. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2017. 231 с.
14. Дегтярьов А.В. Кокодій М.Г. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 80 с.

Допоміжні:

15. Байлов А.В., Литвинов О.М., Чумак В.В. Науково-дослідницька діяльність студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів та докторантів : довідник молодого вченого. Харків : ХНУВС, 2016. 363 с.
16. Білецький Б., Добржанський О. Основи наукових досліджень: категорії, поняття, терміни, нормативні документи : навч. посіб.-довід. Чернівці : Технодрук, 2010. 380 с.
17. Гладкий С. Ауторефлексивна модель правопізнання: педагогічні аспекти. *Часопис Київського університету права : Український науково-теоретичний часопис*. К.: КУП, 2017. № 2. С. 20-24.
18. Гладкий С. Наукова культура юриста: проблеми формування і розвитку. *Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу: матеріали VIII Міжн. наук.-практ. конф., 15-16 травня 2024 р.* / Полт. ін-т економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Полтава : ПШП, 2024. С. 26-28.
19. Гладкий С.О. Поняття правового менталітету як засіб правового самопізнання. *Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2014. Вип. 65. С. 9-18.
20. Гладкий С.О. Правове самопізнання як предмет комплексного дослідження: концептуальні аспекти. *Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2014. Вип. 63. С. 3-9.
21. Гладкий С.О. Правовий менталітет як об'єкт правового самопізнання. *Часопис Київського університету права : Український науково-теоретичний часопис*. К.: КУП, 2014. № 2. С. 14-16.
22. Гладкий С.О. Правосвідомість як предметне поле та інструмент правового самопізнання. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право : збірник наукових праць*. Маріуполь: МДУ, 2013. Вип. 6. С. 10-19.
23. Гладкий С.О. Світоглядні координати правового самопізнання. *Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2014. Вип. 64. С. 11-19.
24. Гладкий С.О. Склад правосвідомості у контексті правового самопізнання. *Часопис Київського університету права : Український науково-теоретичний часопис*. К.: КУП, 2014. № 1. С. 12-16.
25. Гладкий С.О. Структура самосвідомості у контексті правового самопізнання. *Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2014. Вип. 66. С. 3-12.

26. Гладкий С.О. Трансформації праворозуміння у вимірі правового самопізнання. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна. Серія «Право» : збірник наукових праць*. Х.: ХНУ, 2014. № 1106. С. 34-37.
27. Гребеньков Г.В., Назимко Є.С. *Методологія кримінально-правових досліджень : наук.-практ. посіб.* ; Донец. юрид. ін-т. Донецьк : Цифрова типографія, 2012. 201 с.
28. Данилкович А.Г. *Основи наукових досліджень у вищому навчальному закладі : навч. посіб.* ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. К. : КНУТД, 2010. 294 с.
29. Демківський А.В., Безус П.І. *Основи методології наукових досліджень : навч. посіб.* К. : Акад. муніцип. упр., 2012. 276 с.
30. Дідик М.М., Горбатенко І.Ю. *Основи наукових досліджень у криміналістиці : підруч. для вищих навч. закл. МВС України ; Національний ун-т внутр. справ. Херсонський юрид. ін-т. Херсон : ВАТ "Херсонська міська друкарня", 2003. 214 с.*
31. Дубов Г.О. *Становлення методології юридичних досліджень: особливості радянського та сучасного етапів : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.01 ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2014. 16 с.*
32. Захаркевич О.В., Швець Г.С., Сарана О.М. *Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Хмельницький : ХНУ, 2013. 223 с.*
33. Кельман М.С. *Юридична наука: проблеми методології : монографія ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Тернопіль : Терно-граф, 2011. 492 с.*
34. Кириленко О.П., Письменний В.В. *Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб.* ; Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 227 с.
35. Колесников О.В. *Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Центр учб. л-ри, 2011. 143 с.*
36. Корягін М.В., Чік М.Ю. *Основи наукових досліджень : навч. посіб.* К. : Алерта, 2014. 620 с.
37. Крушельницька О.В. *Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб.* К. : Кондор, 2006. 206 с.
38. Лудченко О. *Основи наукових досліджень і патентознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Ун-т "Україна", 2011. 236 с.*
39. Малигіна В.Д., Холодова О.Ю., Акімова Л.М. *Методологія наукових досліджень : монографія ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. Рівне : НУВГП, 2016. 247 с.*
40. Отенко І.П. *Основи наукових досліджень : конспект лекцій ; Харк. нац. екон. ун-т. Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. 80 с.*
41. Партико З.В. *Основи наукових досліджень: підготовка дисертації : навч. посіб.* К. : Ліра-К, 2018. 231 с.
42. Питання удосконалення методології сучасної юриспруденції : тези 2-гої Міжнар. наук. конф., присвяч. пам'яті проф. О.В. Сурилова, 30-31 берез. 2012 р. / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад." ; [за заг. ред. Ю.М. Оборотова]. О. : Фенікс, 2012. 266 с.
43. *Порівняльне правознавство у системі юридичних наук: проблеми методології / О.В. Кресін [та ін.] ; ред. Ю.С. Шемшученко ; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. К. : [б.в.], 2006. 256 с.*
44. *Розвиток методології сучасної юриспруденції. Третя Міжнародна наукова конференція, 12 квітня 2013 року : матеріали / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад." ; [відп. ред. Ю.М. Оборотов]. О. : Фенікс, 2013. 214 с.*
45. Фальковський А.О. *Аксіологічний підхід в методології сучасної юриспруденції: дис... канд. юрид. наук : 12.00.12 ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". О., 2011. 216 арк.*
46. Швець Ф.Д. *Основи наукових досліджень : навч. посіб.* Рівне : НУВГП, 2013. 208 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.catalogue.nplu.org>